

Informatiebrief aan de Raad

076

Zaaknummer: Z/24/082824
Documentnummer: 380902
Datum: 9 juli 2024
Onderwerp: Mantelzorgondersteuning in het algemeen en respijtzorg in het bijzonder
Bijlage(n): n.v.t.

Geachte Raad,

Het college heeft in de commissie van 6 september 2023 toegezegd u te informeren over respijtzorg. Nu het Beleidsplan Sociaal Domein is vastgesteld, is een van de volgende stappen toe te werken naar een uitvoeringsprogramma over mantelzorgondersteuning in het algemeen en respijtzorg in het bijzonder. Met deze raadsinformatiebrief informeert het college u over wat mantelzorg en respijtzorg inhoudt samen met enkele thema's die relevant zijn bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma.

Mantelzorgondersteuning

Mantelzorg is de zorg die iemand geeft aan een bekende uit zijn of haar omgeving als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is¹. De mantelzorger is bijvoorbeeld een partner, kind of vriend².

De gemeente heeft op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) de wettelijke opdracht om mantelzorgers te ondersteunen. De Wmo biedt ruimte voor het bepalen van de vorm en het niveau van de ondersteuning. De gemeente kan daardoor diverse soorten Wmo-voorzieningen inzetten die mantelzorgers kunnen ondersteunen. De Wmo-wetstekst noemt wel expliciet de maatwerkvoorziening 'kortdurend verblijf in een instelling, ter ontlasting van de mantelzorger'.

De mantelzorgondersteuning vanuit het welzijnswerk kan bestaan uit informatie en advies, lotgenotencontact en diverse collectieve activiteiten voor mantelzorger en patiënt. Daarnaast kunnen er Wmo-maatwerkvoorzieningen worden in gezet met het doel de mantelzorger te ontlasten.

Ten slotte zijn er in de zorgverzekeringspolissen, enkele voorzieningen opgenomen voor mantelzorgondersteuning. Deze voorzieningen zijn voorliggend aan de Wmo-

¹ Bron: CBS definitie

² Bron: CBS definitie

maatwerkvoorzieningen. Consulents van het Sociaal Team Wassenaar zijn geïnstrueerd om altijd eerst te onderzoeken of er mogelijkheden zijn via de zorgverzekering.

Respijtzorg

Respijtzorg is een vorm van mantelzorgondersteuning. Respijtzorg heeft het doel de zorg tijdelijk over te dragen, zodat mantelzorgers ook tijd hebben voor bijvoorbeeld werk, studie, gezin, familie, vrienden en ontspanning. Door respijtzorg kunnen mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden³. Dagbesteding en kortdurend verblijf (van de patiënt) zijn de bekendste vormen van respijtzorg. Mantelzorgers kunnen respijtzorg en of ondersteuning aanvragen bij het Sociaal Team Wassenaar.

Noodzaak mantelzorgondersteuning en respijtzorg

Het Coalitieakkoord "Samen voor Wassenaar, koersvast, open en betrokken" benadrukt de noodzaak voor meer aandacht voor mantelzorgondersteuning en zo ook voor respijtzorg. In Wassenaar waren in 2021 naar schatting bijna 8.000 inwoners van 15 jaar of ouder mantelzorgers⁴. Gezien de vergrijzing is de verwachting dat dit aantal toeneemt. Dit betekent dat de druk op mantelzorgers in het algemeen en op overbelaste mantelzorgers de komende jaren flink zal toenemen. Dit vraagt veel aandacht de komende jaren en daarmee ook aandacht voor mantelzorgers en hun respijtzorg. Afgelopen jaren zijn er enkele knelpunten naar voren gekomen bij het verstrekken van respijtzorg.

Knelpunten respijtzorg

De knelpunten die ook in Wassenaar zichtbaar zijn geworden, zijn onder andere: de bureaucratie rondom de indicaties voor dagbesteding en kortdurend verblijf, en de beperkte beschikbaarheid van gespecialiseerde zorgvoorzieningen voor kortdurend verblijf. Hierdoor is de voorlichting over respijtzorgmogelijkheden achtergebleven.

De knelpunten en de wettelijke doelstelling van de Wmo maken duidelijk dat de gemeente Wassenaar respijtzorg beter moet faciliteren. Respijtzorg moet niet alleen gezien worden als een kostenpost, maar juist als een preventief instrument ter voorkoming van overbelaste mantelzorgers. De mantelzorgers kunnen zich daarmee opladen, zodat zij de mantelzorg langer kunnen volhouden.

Versterken uitvoering

Nu het Beleidsplan Sociaal Domein is vastgesteld, is het college voornemens een uitvoeringsprogramma respijtzorg op te stellen. Het college start, binnen de bestaande bevoegdheden, met het versterken van de uitvoering bij het verlenen van respijtzorg. Het doel is direct actie te ondernemen zodat er een soepeler en minder bureaucratisch uitvoeringsproces voor het aanvragen van respijtzorg ontstaat. Het uitgangspunt is passende ondersteuning te bieden en daarnaast samenhangende beleidsregels te ontwikkelen rondom respijtzorg. Hierbij is aandacht voor de individuele situatie van de mantelzorgers en de psychosociale effecten van

³ Bron: Mantelzorg.nl

⁴ Bron: 'Indicatie aantal mantelzorgers per gemeente', MantelzorgNL, 2021.

mantelzorgtaken. Bij het ontwikkelen van een uitvoeringsprogramma voor respijtzorg worden diverse belanghebbenden betrokken, zoals mantelzorgers, de zorgpartners en de medewerkers van het Sociaal Team Wassenaar. Het uitvoeringsprogramma wordt in het najaar 2024 opgeleverd.

Inzicht in uitgaven en opbrengsten

Er zijn op dit moment enkele mantelzorgers bekend die intensievere ondersteuning nodig hebben. De intensievere aandacht voor mantelzorgers en respijtzorg zal naar verwachting een geringe kostenstijging bij de Wmo-voorzieningen opleveren. Bij elke cliënt wordt gekeken of voorliggende voorzieningen uit de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg en of overige voorzieningen uit het voorveld kunnen worden ingezet.

Wat betreft de taakstelling voor de Wmo, zoals in de Kadernota is opgenomen, is de verwachting dat de uitgaven beperkt blijven en dat deze opgevangen kunnen worden binnen de bestaande Wmo-budgetten.

Aan de andere kant zijn de financiële opbrengsten en positieve gezondheidseffecten van de mantelzorgondersteuning gelegen in de welzijnssfeer, de participatie in het algemeen en op de arbeidsmarkt, een verminderd zorggebruik in de nabije toekomst in het kader van de Wmo en van andere zorgtrajecten.

Het college wil op uitvoeringsniveau de positieve gezondheidseffecten voor de mantelzorger monitoren en daarmee het mantelzorgbeleid in de toekomst verder ontwikkelen door het opstellen van het uitvoeringsprogramma mantelzorgondersteuning in het algemeen en respijtzorg in het bijzonder.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede,
Gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
Burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.